

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Som det vil erindres, blev der i Oktober 1871 af Ministeriet forelagt Rigsdagen et Lovforslag om Lønningerne for de ved Arkivvæsenet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd, der sluttede sig til den Tanke at samle det Kgl. Geheimarkiv med det øvrige Arkivvæsen under en fælles Bestyrelse og at forene de specielle Regjeringsarkiver til et Hele, dog med Undtagelse af Udenrigsministeriets, Krigsministeriets og Marineministeriets Arkiver, som dengang de paagjældende Ministerier modsatte sig at afgive til et Fællesarkiv. Lovforslaget, der findes trykt i Rigsdagstidenden for 1871—72 Tillæg A. Spalte 1359 ff., kom efter den 1ste Behandling (Folkethingstidenden for 1871—72 Sp. 428 ff.) ikke videre end til Beslutningen af et Udvalg, hvis Betænkning er trykt i Rigsdagstidenden for 1871—72 Tillæg B. Sp. 1091 ff. Udvalget fastholdt, at samtlige spredte Regjeringsarkiver burde samles til eet Arkiv (Rigsarkiv) og Enheden i denne Ordning fuldstændig gennemføres i alle Retninger, saa at alle Specialarkiver, alene med Undtagelse af de allernyeste og til daglig Brug for Administrationen nødvendige Arkivalier, blev afgivne til det fælles Arkiv. I Rigsdagssamlingen 1876—77 blev det under 3die Behandling i Folkethinget af Finanslovsforslaget for 1877—78 paany udtalt som et idetmindste af Folkethinget næret almindeligt Ønske, at alle Arkivalierne maatte samles paa eet Sted og underlægges een Bestyrelse, se Folkethingstidenden for 1876—77 Sp. 2363—67, jfr. 2409, 2425—26, 2433—36, 2436—37, 2481—82. Og senere bragtes Sagen atter frem i sidstafvorte Rigsdagsamling under 1ste Behandling i Folkethinget af Lønningslovsforslaget for flere under Ministeriet forterende Institutioner, se Folkethingstidenden for 1880—81 Sp. 675—76. Da det ved den forestaaende Revision af de forskjellige Lønningslove ikke kan forsvares paany at udskyde Omordningen af de for Arkivernes Funktionærer i 1861 fastsatte Lønningsforhold, der kun ere ændrede ved Bestemmelsen i den almindelige Lønningslov af 26de Marts 1870 § 9, hvorved det tidligere Sædomskrivningsstillæg afløstes med en sa. Godtgjørelse, men selvfølgelig Ordningen af Arkivvæsenet maa være givet forud for enhver ny Lønningsopstilling som det nødvendige Grundlag for en saadan, har man nu troet ikke længere at burde udsætte Afgjørelsen af Arkivreformens, og man skal derfor tillade sig, til Begrundelse af det foreliggende Lovforslag, i Korthed at angive, hvorledes man har tænkt sig Omordningen, som man har ønsket at bringe i saa nær Overensstemmelse som muligt med den Anskuelse, som Folkethinget gjentagne Gange har gjort gjældende.

For Liden ere Arkiverne følgende:

a. Det Kgl. Geheimarkiv. Dette Arkiv blev stiftet af Kong Frederik III. som Kongens og Kongehusets eget Arkiv til Forskjel fra de forskjellige Regjeringskollegiers specielle Arkiver, og det kaldtes af Kongen „Bort Arkiv“ eller „Bore Arkiver“; siden blev dette Kongens eget eller private Arkiv stadig kaldt Geheimarkiv. Arkivet indeholder i saa Henseende de originale, Kongehuset og den Kgl. Familie vedkommende, Aktstykker, saasom Kongeloven og de nugældende Grundlove, Kgl. Testamenter og Dispositioner, Ægtefælsafsager, Fødsler, afdøde Kongers efterladte Papirer, Brevskaber osv., ligeledes mangfoldige af de afdøde Konger ved Kjøb eller paa anden Maade erhvervede og nærmest til videnskabeligt eller historisk Brug i Kongens Arkiv indlemmede Samlinger, endelig en meget stor Del fra Regjeringsarkiverne og Provindzialarkiver dertil afleverede ældre Arkivalier. I Maret 1848 nedattes en Kommission „angaende en Forbedring og Udvidelse af Geheimarkivets Lokale“, som i sin Betænkning af 21de Juli 1849 ikke blot foreslog forskjellige betydelige Lokaler afleverede og indrettede til Brug for dette Arkiv, men ogsaa foresatte den Tanke at udvide selve Arkivet til et „ældre Rigsarkiv“, omfattende alle Regjeringsarkiverne indtil Maret 1660. I det følgende Aar fik denne Tanke endvidere en betydelig Udvidelse, idet der ved Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Initiativ opnaaedes Enighed mellem de forskjellige Ministerier om, fra deres Arkiver at aflevere alt hvad der fandtes af Sager ældre end 1750 (altsaa 100 Aar tilbage i Liden) til Geheimarkivet. Disse Afleveringer fandt derefter tilvæds Sted i de følgende Aar, idet Udenrigsministeriet og Marineministeriet afleverede samtlige Arkivalier indtil Maret 1750, Justitsministeriet det Kgl. danske Rancellis Arkivalier fra 1660 til 1750, Krigsministeriet samtlige Arkivalier først indtil 1750 og siden indtil Udgangen af 1802, det Høvsigste Ministerium sine kjøbenhavnske Arkivalier indtil 1730; en Aflevering af Rentekammerets og de dermed beslægtede Institutioners Sager og omfangsrige Regnskabsrækker var derimod kun lige paabegyndt, da man nødsagedes til at standse af Mangel paa Plads. Endvidere er der til Geheimarkivet senere afleveret fra Østerevets Arkiv de norske Dombøger samt de danske Dombøger indtil Maret 1660.

b) Kongeriget's Arkiv (samlet ved Lov 19de Febr. 1861). Dette Arkiv, hvis Navn hidrører fra den daværende Modsatning saavel til de „fælles“ som til det Høvsigste og holsten-lauenburgske Ministerialarkiv, er dannet ved en Forening af det forrige danske Rancellis og det forrige Rentekammer's Arkiver, af hvilke det første gaar tilbage til Midelalderen, og det